

éretlen állományok kihasználását revízióról revízióra oly mértékben megszorítsuk, hogy a vágásforduló fokozatosan a 120 évet elérje, amely korban, helyes áterdölési és gyéritési eljárás mellett, a sík- és dombvidéki tölgyesek már erősebb választékokat is szolgáltatnak. A hegyvidék kocsántalan tölgyesei még ebben a korban sem érték el fejlődésük teljességét. A 120 éves kort tehát a tölgy-szálerdőök fordulójának alsó határaként tekinthetjük. Teljesen kihasználni a jó termőhelyen álló tölgyesek növekvési energiáját és minőségi növedékét csak 150—160 éves forduló mellett lehet, amikor már a kétkoru szálerdőalak alkalmazása is szóba jöhet.

Annak bizonyítására, hogy ezen, nálunk szokatlan számokkal nem képviselünk valamelyes egyoldalú elméleti nézetet, felemlítjük, hogy a bajor Spessart híres tölgyeinek fordulója 300 év. (B.)

A vizkutató varázsvesszőről.

Írta: *Biró János* m. kir. főerdőtanácsos, legelőügyi szaktisztviselő.

A *varázsvesszővel* való vizkeresésről eddigelé csak hallomás után birtam tudomással és bizony mint sokan mások, én is csak mosolyogtam a dolgon. A tapasztaltak után azonban a mosoly elült ajkamon és most néma bámulója vagyok ennek a titokzatos, eddigelé megfejtetlen természeti jelenségnek. Mint-hogy pedig az, amit láttam, messze felülmulja azokat, amiket erről a dologról a *Természettudományi Közöny* 1911-ik évfolyamának 22-ik számában Bogdánfy Ödönnek *A forráskutató varázsvessző*-ről szóló cikkében, továbbá a *Jahrbuch der deutschen Landwirtschafts-Gesellschaft* 1913. évi 28-ik kötetében a *Kritische Beurteilung der Arbeiten mit der Wünschelrute zum Auffinden von Wasseradern* című vitaelőadásban olvastam, és mert szerény véleményem szerint a látottak méltán kelthetik fel az arra hivatott természettudósok figyelmét: a tudományos vizsgálat érdekében, de a dolog gyakorlati haszna tekintetéből is, nem mulaszthatom el tapasztalataim rövid leírását.

Közleményemnek nemcsak azért kérek az *Erdészeti Lapok*-ban helyet, mert a t. szaktársak nagy része legelőgazdasággal is

foglalkozik és közelebbről Németországban is gazdasági lapokban tárgyalták ezt a dolgot, hanem azért is, mert a vizkeresés legújabb és ezidőszerint bizonyára legalkalmasabb médiuma erdész-asszony: *Marosi* Antal püspöki főerdőmérnök *felesége*.

Ugy történt a dolog, hogy 1912. év őszén a biharvármegyei Tenkegörbed községbe kellett legelőjavítási ügyben kiszállanom. Előző nap este tehát felkerestem az imént nevezett és a szomszédos Tenke községben lakó iskolatársam vendégszerető házát. A kedves családi körben eltöltött vacsora közben Tóni barátom, aki, mint jó házigazda, rendesen bort szokott vendégének tölteni, egyszerre csak felveszi a vizeskancsót és színültig megtölti az előttem álló poharat, kérdő tekintetemre pedig azt mondja: „kóstold csak meg ezt a mi keresett vizünket is“. Hát miféle keresett víz ez? Röviden elmondja, hogy a püspöki uradalom Tenkén építkezni akarván, május hóban *Mayer M.* nevű kutmestert hozatta el *Kiel*-ből, hogy varázsvesszőjével előbb viz után kutasson. A Marosiékhoz beszállásolt német az építési hely egyik pontján jelzett is vizet és az artézi furás igazolta megállapítását, de mivel a kellő mélységen túl is furtak, a víz ismét eltűnt.

A jó alkalmat felhasználandó *Marosi* arra kérte a kutmestert, vizsgálná meg az ő udvarát is, mert szintén kutat akarna ásatni. A vizkeresés a *Marosi*-család élénk érdeklődése mellett történt meg és nem csekély volt a meglepetés, amikor a varázsvesszővel ide-oda járkáló kutmester végre megállapította a kut helyét, amely kiásatván, most bőven adja a megkóstolt jó vizet és egyuttal megmutatta annak a *vizérnek* az irányát is, amely a kut mélységében az udvaron és folytatólag a lakóház, még pedig éppen az ebédlő alatt vonul el. De nem kevésbé volt meglepve maga a kutmester is, amikor csupa kíváncsiságból *Marosiné* vette kezébe a varázsvesszőt és az a megjelölt pont felett nála még jobban forgott, mint a kutmester kezében, aki előbb meghökölt a dolgon, de mert olyan vesszőt bárki és készíthet magának, elutazása előtt egyet *Marosiné*nak ajándékozott. Én pedig valósággal elámultam, amikor a *Marosiné* ezt a varázsvesszőt elővette és én azt ott az ebédlőben, a teljesen mozdulatlanul tartott két kezében saját tengelye körül vigan forogni láttam.

A szóban forgó *varázsvessző*, — miként az a *Marosiné*t és férjét ábrázoló fényképeken is jól látszik —, *kétágu villa*, amely 3 mm

vastag ezüstözött drótból, illetve alpakka-sodronyból készült. Ágai 27 cm hosszúak és hogy használat közben kellően szét-

1. kép. Marosi Antal püsp. főerdőmérnök és neje a vizkutató vesszőkkel.

terpeszkedjenek, a sodrony a villa csucsában rugó formájára van karikásan meghajlítva; és viszont, hogy használaton kívül a villa ágait egymásba lehessen akasztani, azok egyike alul horgosan van meggörbitve. A varázsvessző különben úgy néz ki, mint a nők által használt biztosító tű. A sodrony vastagsága és a szárok hossza mellékes és úgy látszik, az anyag sem nagyon fontos. Az általam 2 mm-es vörösréz-sodronyból készített villa Marosiné kezében éppen olyan jól forgott, mint az alpakka-drótból készült, sőt a vizkereséshez a frissen vágott villás füzfa-, vagy mogyorófavessző is alkalmas, amilyeneket a fényképen Marosi tart kezében.

Használat előtt Marosiné a sodronyvilla szétterpeszkedő ágát, kényelmesebb tartás végett és azért, hogy a villa tengelye körül könnyebben foroghasson — a fényképen is láthatólag — kissé kifelé görbiti és aztán a villa ágait, középső- és gyűrűsujja között úgy veszi kézbe, ahogyan a tollszárat szokás tartani, majd ökölbe fogja kezét és aképen fordítja fölfelé, hogy hüvelykujja kifelé álljon, miközben a villa vízszintes és egyuttal *labilis* helyzetbe kerül. Ez az előírást tartás azonban nála nem fontos dolog valamint az sem — amire a kutmester sulyt helyezett —, hogy a villának a kézről néhány *cm*-nyire kiálló végei a hüvelyk- és a mutatóujj közötti vágásban a kézhez jól odaszoruljanak, mert nála a villa akkor is forog, ha azt kézbe sem veszi, hanem annak csak szétterpeszkedő ágait szorítja végükön a függőlegesen tartott két tenyér közé.

A látottak után tehát másnap reggel jókedvvel mentem át Tenkegörbed községbe és amikor a mintegy 800 kat. hold. terjedelmű közös legelő bejárása közben szóbakerült a vízhiány kérdése és avégből esetleg szakember kiküldetése, a községi jegyzőnek azt mondtam, hogy előbb tegyünk kísérletet a Marosiné tudományával és azt próbára teendő, személyesen kérje fel a nevezett urnőt, hogy sziveskedjék még az ősz folyamán a legelőre kiszállani, engem pedig annak idején értesítsen a vizkeresés eredményéről.

Tenkére visszaérkezve, vonatindulás előtt már csak annyi időm volt, hogy elbucsuzzam és a görbedi legelőn való vizkeresésre Marosinét magam is felkérjem.

Telt, mult az idő és amig egyfelől kíváncsian vártam a tenkegörbedi jegyző értesítését, másfelől a varázsvesszőről meg-

jelent közlemények után kutattam és nagy érdeklődéssel olvastam a fent megjelölt folyóiratokban a vizkutató varázsvesszővel foglalkozó cikkeket.

Mivel Marosinének a vizkeresés körül tapasztalt és az alábbiakban, bár csak laikusán ismertetett képességeit, csakis úgy lehet kellően méltányolni, ha a kérdés állása felől legalább is általánosságban tájékozva vagyunk, a t. szaktársak figyelmét különösen is felhívom *Bogdánfy* Ödön már megemlített közleményére, amely általános tájékozást nyújt az ügy multjáról.

A fentebb szintén említett német nyelvű közlemény az ügy állásának és különösen az újabb kutatások eredményének igen széles alapon való ismertetése mellett, a vizkeresés ezen módjának főleg kritikai méltatásával és tudományos értékének megállapításával foglalkozik, s illetve azt a *vitaelőadást* ismerteti, amelyet a *németországi gazdasági egyesület* 1913. évi február hó 19-iki ülésében három előadó és azok között két neves szaktudós előadása nyomán rendezett. A közlemény azonban, bár rendkívül érdekes és tanulmányos, olyan hosszú, hogy e helyen még kivonatban sem közölhető. Hogy a kérdéssel azonban már hivatott szaktudósok is foglalkoznak, az mindenesetre annak komolysága mellett szól, de ezidő szerint tudományos szempontból a németek sem tulajdonítanak különös fontosságot a dolognak, szerény és laikus véleményem szerint azért, mert a felemlített számtalan eset és példa egyikében sem nyilatkozott meg az a bizonyos, *titokzatos természeti erő* olyan módon és mértékben, hogy arra a szédelgés és szemfényvesztés bélyegét némileg rá ne lehetne sütni, ami azonban a Marosiné kísérleteinél teljesen ki van zárva.

Azt hiszem, a t. szaktársak már most éppen olyan érdeklődéssel fogják az alábbiakat olvasni, mint amilyen türelmetlenül vártam ezen szakközlemények ismerete után a tenkegörcbedi jegyző értesítését a vizkeresés eredményéről.

Az 1913. év tavaszán végre megkaptam a jegyző levelét, amelyben arról értesít, hogy Marosiné még a tél beállta előtt nemcsak a tenkegörcbedi közös legelőt, hanem a nyomásos határnak vízszegény részét is bejárta, ahol szintén nagy szükség volt kutra. A vizkeresés eredményeként a legelőn három olyan helyet jelölt meg, ahol kutásással vizet lehet találni, a nyomásos határon pedig egyet-

És mivel a közbirtokosság a legelőn kívül eső területen létesítendő esordaitató berendezéséhez állami támogatásra amugy sem számíthat, ezen a helyen a kutat már ki is ásatta és bő és jó forrásvizet talált.

Azon a vidéken másféle dolgom is lévén, örömmel utaztam le Tenkére és mivel Marosi barátom úgy intézkedett, hogy feleségével együtt csak ebéd után fogunk Tenkegörbedre átmenni, délig pedig még két órai időnk volt, lakása udvarán *ama bizonyos* kut körül kísérleteztünk az alpakka- és a vörösréz-sodronyból készült, ugyszintén az udvaron frissen vágott fűzfa- és mogyorófa varázsvesszőkkel.

Egyebek között szó lévén arról is, hogy a varázsvesszővel csak *folyóvizet* lehet felkutatni, azt a kérdést intéztem Marosinéhoz, vajjon egy folyó feletti hidon a varázsvessző forogna-e? Mire Tóni barátom azt mondta, erről könnyen meggyőződhetünk, mert a Feketekörös nincsen messze, és rögtön be is fogatott. A Feketekörös hidja előtt mintegy 100 lépésnyire a kocsiról leszállottunk, Marosiné kezébe vette az alpakka-varázsvesszőt és az uton a hid felé haladva, a villa egy bizonyos ponton a saját tengelye körül kezdett forogni és onnan kezdve tovább forgott meglehetősen egyenletes, de a folyó sodra felé mégis némileg gyorsuló módon a hidig, azon végig és túl rajta egy bizonyos pontig, ahol a forgás majdnem hirtelenül megszűnt, illetve visszafordulva (feljegyzésem szerint) azonnal ismét sebesen megindult.

A forgás kezdő- és végpontját az uton, a folyó sodrát pedig a hidon megjelölve, a következő távolságokat állapítottam meg: a folyó jobb partján levő kezdőponttól a hid elejéig 40 lépés, onnan a folyó sodráig 11 lépés, a hid tulsó végéig 40 lépés és onnan addig a pontig, ahol a forgás megszűnt, még 14 lépés volt a távolság; tehát a forgás kezdőpontja a folyó sodrától 51, végpontja pedig 54 lépésnyire volt. Mivel nagyokat léptem, ugyanannyi méternek vehetjük a távolságot.

A kísérlet, az egymástól 105 lépésnyire eső kezdő- és végpont között a vörösrézvillával éppen úgy sikerült, mint az alpakkavillával és mondhatni a fűzfa- és mogyorófavesszővel hasonlóképen. A perczenkénti forgások számát egyébként nem olvastam meg.

Délután aztán átmentünk Tenkegörbed községbe és az előljáróság néhány tagjával megszaporodva, először is a nyomásos

határon már kiásott *szőkemocsári* kutat kerestük fel. Ezt a kutat a Marosiné által megállapított ponton ásták ki, mélysége 12·25 *m* és 2·50 *m* mély viz van benne; 1 *m* átmérőjű betonhengerekkel van kibélelve és Rapid vizemelő szerkezettel van felszerelve. A községi előjárók állítása szerint a vizemelő szerkezet elhelyezése után két ember egy egész napon át huzta a vizet anélkül, hogy lényegesen megapadt volna, mert véleményük szerint a kut *vizéren* van és amilyen mértékben huzzák ki belőle a vizet, olyan mértékben folyik utána a kutba. A kuton át, szemérmérték szerint két merőleges vonalat (tengelypárt) fektetvén, megállapítottam, hogy a varázsvessző azok irányában a kuttól jobbra-balra számítva, 20 lépés távolságig forog. Más sugarak irányában nem tettem próbát, mert felhőszakadásszerű zápor elzavart bennünket.

A közös legelőn Marosiné három olyan pontot jelölt meg, ahol a varázsvessző szerint kutásással vizet lehet találni, a szakadó eső miatt azonban csak kettőt tekintettünk meg. A *Zsombokos* nevű helyen czövekkel megjelölt ponton keresztül két egymásra merőleges vonalat fektetve, a varázsvessző azok irányában a czövektől kezdve jobbra-balra 19 lépés távolságig forgott, tehát a két tengely hossza itt is egyenlő volt. A *Szárazmenti* nevű helyen ugyancsak czövekkel megjelölt ponton átfektetett két merőleges tengely hosszát azonban lényegesen különbözőnek találtam, mert amíg a varázsvessző az egyik tengely irányában a czövektől jobbra 42 és attól balra 43 lépés távolságig, addig a másik tengely irányában a csövektől jobbra csak 14, balra pedig 15 lépés távolságig forgott.

Az illető pontokat Marosiné úgy állapítja meg, hogy azt a területet, ahol a kutra szükség van, a varázsvesszővel ide-oda járva alaposan megvizsgálja és azt a pontot, ahol a villa forogni kezd, ideiglenesen megjelöli. Aztán abból, mint középpontból kiindulva, megkeresi azt az irányt, amelyben a varázsvessző forgása folytatódik és ezen irányban addig halad, amíg a forgás megszűnik. A kezdő: és végpontot összekötő vonal felében van a földalatti *vizér* egyik pontja, amelynek aztán hasonlóképen még több pontja és azok összekötése által iránya is meghatározható. A kutat a vizér bármelyik földfeletti pontján lehet megásni. Előbb azonban ezen a ponton több, de legalább még két egymásra merőleges vonalat

fektet keresztül, azután mindegyik vonal irányában a meglevő középponttól jobbra és balra megállapítja, hogy a varázsvessző forgása meddig terjed és az így nyert szélső pontok közötti távolság elfelezése által helyesbíti, illetőleg ellenőrzi az első ízben nyert középpontot.

Hogy az *élőviz* a föld alatt milyen mélyen van, azt Marosiné

2. kép. A súlylál megterhelt kutatóvessző.

nem tudja, de nem is próbálta meghatározni, én pedig nem tudok hozzászólni ahhoz, hogy ámbár a varázsvessző a vizér egész hosszában reagál, miért eredményeztek mégis a fentebbi kísérletek, mind a két irányban, határolt forgási távolságokat és miért mutatott a tengelypár az első két esetben látszólag kört, a harmadikban pedig kerüléket?

A kedvezőtlen időjárás miatt kellően ki nem használt kirándulásról visszatérve, Marosiék *ebédlőjében* folytattuk a laikus kísérletezést, ahol a varázsvessző, miként fentebb már említettem, szintén pompásan forgott Marosiné kezében, az én fejemben pedig az arról

olvasottak kavarodtak zavaros össze-visszaságban. A legcsodálatosabb dolgokat azonban csak ezután láttam.

Marosiné ugyanis az erős alpakka-sodronyból készült és eléggé mereven szétálló villát, úgy illesztve a függélyesen tartott *két tenyere közé*, hogy annak ágai csak végpontjukon érintkeztek tenyerével és ime a csucsával eképen lefelé csüngő, tehát nem labilis helyzet-

ben tartott villa is rögtön tengelye körül forgott. Vajjon mitől? bizonyára nem a kézizmok rángatózásától, hiszen meg sem fogta a villát! Majd a fennebb leírt *rendes fogással* véve kézbe a villát, azt kérdeztem: hát tulajdonképen mekkora erővel forog ez a villa? mire Marosi barátom egyszerűen azt válaszolta: akkorával, hogy *meg sem tudod állítani!* Mire megfogtam a tengelye körül forgó villa két ágának a Marosiné két kezéből kiálló végét és ámbár teljes erőmből szoritottam azokat, és jóllehet a villa *kampós végén* a szoritással nagy erőt lehetett kifejteni, még sem birtam azt forgásában megállítani. Ezt a kísérletet a *fűzfavesszővillával* megismételve, az érdes és ragadós héju vesszőt igaz, olyan erősen tudtam megszorítani, hogy a villa két vége nem forgott, de tovább forgott a villa többi része, még pedig olyan erővel, hogy ágai egészen összecsavarodtak. Ez a dolog nem szédelgés, sem képzelet szüleménye, hanem való tény, de ha nem velem történik meg, aligha hiszem el, a következőket pedig még kevésbbé!

Ugyanis mivel Marosi barátomnak ezen erőmeghatározási módja nagyon hiányos, más alkalmasabb eljárás után kutattam és *félkilogrammos súlyt* kötöttem a Marosiné által kézben tartott alpakka villa csucsára és íme, a villa a súlylyal együtt, minden nehézség nélkül tovább forgott, sőt a titokzatos erő az *egykilogrammos súlyt* is felemelte és az emelés közben legmagasabb pontját elérve, a tulsó oldalon a már lefelé tartó villával együtt lezuhant, de a legmélyebb pontból ismét emelkedni kezdett. Szóval a villa ezzel a súlylyal is forgott. Történt pedig ez 1913. évi június hó 27-én délután 6 óra körül.

Nagyobb súlylyal már nem kísérleteztünk, de nem is lehetett volna, mert amint a titokzatos természeti erő a 27 cm hosszú villa csucsában lógó s illetve a mozdulatlanul tartott kézből legalább is 15—17 cm-nyire szabadon kiálló *emeltyűn* csüngő súlyt forgás közben, vízszintes helyzetig *felemelte*, a különben eléggé merev 3 mm-es alpakka-sodrony a súly alatt már igen meghajlott és annyira sértette Marosiné kezét, hogy alig bírta a villát tartani.

A fényképen a sodrony meghajlása azért nem jelentékeny, mert ott Marosiné a villát két kisujjával alátámasztotta, hogy annak forgó mozgását a fényképen szemléltetővé tegye. Kár, hogy a felvétel valahol a szabadban *indifferens helyen* és nem az ebédlőben történt

a villa forgása közben, mert úgy a kép — amelyet utólag kaptam kézhez — sokkal érdekesebb volna. Különböznél a súlyt is egészen a villa csucsához kellett volna kötni.

Ezek után, jóllehet ebben a dologban *laikus vagyok*, azon szerény véleményemnek adok kifejezést, hogy Marosiné kísérleteit nem lehet a fennebb megjelölt közleményekben hivatolt számtalan esettel és példával egy sorba állítani, mert amíg azokban, általában a *labilis helyzetben* erőltetve tartott varázsvesszőnek, illetve villának csak megmozdulásáról, elmozdulásáról, fel- vagy lebillenéséről és csak kivételesen tengelye körül való fordulásáról, esetleg ezen mozgásnak csak érzéséről van szó és ennél fogva a vitatott természeti erőnek bizonyos körülmények közötti tényleges megnyilvánulását a szédelgéstől és a szemfényvesztéstől megkülönböztetni bajos: addig *Marosiné esetében* ennek a titokzatos természeti erőnek olyan módon és mértékben való megnyilvánulásával állunk szemben, amely a szédelgést és a szemfényvesztést a ritka természeti adománnyal felruházott urnó tiszteletreméltó és minden kétségen felülálló egyéniségétől el is tekintve, *teljesen kizárja*, mert a fennebb előadottak, amelyek valódiságáért helyt állok, nemcsak egyszer megtörtént, hanem bármikor *megismételhető* dolgok.

Marosiné komoly és a fényképről is láthatólag ép, egészséges urnó, aki sohasem volt ideges vagy hiszteriás. A kísérletezés közben valamelyes zsibbadást érez ugyan karjában és kezében, de izomrángást nem. Három gyermeke közül Ilonka nevű leánya is valamennyire hajlamos a vzkutatásra; Marosiné öt testvére közül azonban az egyik asszony (Horváth Gézáne Aradon) állítólag majdnem olyan jó médium, mint ő maga.

A magyar természettudósok iránti hazafias kötelességemnek tartottam a tapasztaltaknak magyar folyóiratban való közreadását és igaz örömmel szolgálna, ha ezt a dolgot, amely iránt — a német nyelvű közleményből következőleg — különösen *Németországban* érdeklődnek igen széles körben, arra hivatott tudósaink kézbe vennék és kutatásaikkal sikerülne a tudománynak ezt a még *teljesen sötét* zugát minél fényesebben megvilágítani. Miért is arra kérem az *Erdészeti Lapok* t. szerkesztőségét, hogy sziveskedjék b. lapjának ezen füzetét az illetékes helyekre is eljuttatni.

A dolognak igen fontos *gyakorlati* részét illetőleg pedig

arra kérem az iránta érdeklődő t. szaktársakat, sziveskedjenek lehetőleg 2—3 mm-es vörösréz-sodronyból vizkutató villát készíteni és azzal, miként csekélységem, szintén kísérletezni. Nekem is van egy ilyen villám, amelyet kiszállásaim alkalmával magammal viszek. Forrás közelében, kut mellett, vízvezeték felett, szóval ahol földalatti *élővíz* van, a villát a velem járó egyéneknek adom kézbe és figyelem, nem reagál-e? Eddigelé még nem találtam alkalmas médiumot, de a t. szaktársak egyike-másika talán nálamnál szerencsésebb.

A vizkeresésnek ez a módja Németországban már nagyon el van terjedve, a *vizhiány* pedig nálunk is több vidéken már igen *érezhetővé válik*, ami különösen a *legelőn* nagy baj.

Akinek pedig sikerül médiumot találni, sziveskedjék engem értesíteni, mert azt ezen a téren esetleg én is tudnám alkalmazni, illetve esetről-esetre jó hasznát vehetném.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának Budapesten 1915. évi június hó 26-án tartott rendes üléséről.

Jelen voltak: Bedő Albert dr. I. alelnök, Arató Gyula, Bittner Gusztáv, Csupor István, Gaul Károly, Gesztes Lajos, Kaán Károly, Nagy Károly, Péch Kálmán, Schmidt Ferencz, Schmidt Károly, Szabó József, Tomcsányi Gyula vál. tagok, Balogh Ernő számadásvizsgáló bizottsági tag és az egyesület tisztikara.

Távolmaradásukat kimentették: Tallián Béla br. elnök, Horváth Sándor II. alelnök, Almásy Andor, Hoffmann Antal, Hubay Zsigmond, Jákói Géza, Kiss Ferencz, nemeskéri Kiss Pál, Kócsy János, Téglás Károly, Török Sándor és Vadas Jenő igazg.-választmányi tagok.

I. Bedő Albert dr. I. alelnök az ülést megnyitva, a jegyzőkönyv hitelesítésére Nagy Károly és Tomcsányi Gyula vál. tagokat kéri fel és mély fájdalommal jelenti, hogy a legutóbbi választmányi ülés óta szerzett értesülés szerint *Böhm* István, Bánffy-ura-